

OEJ

SIMON D'HUYVETTER /
4HOOG

Zet die rode neus
maar op

Evelyne Coussens

Gezien op 08 november 2024
De Kazematten, Gent

Over dat grote, meedogenloze leven, waarin zich onverhoeds dan toch momenten van genade voordoen - daarover gaat 'OEJ' (3+), een beeldende productie van het Gentse kleutertheater 4Hoog. Regisseur Simon D'Huyvetter en acteur Philippe Annaert vatten in een paar welgemikte scènes hoe de verbeelding levensreddend kan zijn - al valt bij die boodschap wel een kanttekening te maken.

15 NOVEMBER 2024

Niets zo treurig als een verlaten en verwaarloosde speeltuin. De herinnering aan vervlogen speelplezier, enkel nog traceerbaar aan de hand van achtergelaten zandschepjes, een scheefhangende schommel, een kapotte draaimolen en een vuilbak volgestouwd met de restjes van een verjaardagsfeestje. Van de kinderen geen spoor: we zien enkel de onderhoudsman die zuchtend komt aangehobbeld met zijn onderhoudskar - tijd voor de dagelijkse routine. Met vaste regelmaat, over de seizoenen heen, werkt hij meticuleus de sporen weg van andermans plezier, van andermans onverschilligheid.

Ondanks de resem aan verbodsbordjes aan het lelijke Bekaert-hekje (verboden te roken, verboden te drinken, verboden te urineren) behoren ook rondslingerende bierflesjes en sigaretten, hondendrollen en een opeen gehoopte stapel zwerfvuil tot zijn dagelijkse pakket. Het voorbij scheurende geluid van toeterende auto's maakt de efficiënte situatieschets af: dit is een armetierige speelplek in een wellicht druk en niet zo welvarend deel van een grote, anonieme stad. 'Viesvuilland', zegt mijn dochter. En toch.

Dit is *zijn* plek. Annaert zet het type mens neer dat Hillary Clinton wellicht *deplorable* zou noemen. Schutterig in zijn bewegingen, pafferig in zijn voorkomen - alles aan zijn lichaamstaal ademt eenzaamheid, onzekerheid over zelfs maar zijn bestaansrecht. Hij is Mister Bean, maar dan zonder de zelfingenomen slimmigheid van Rowan Atkinson. Heeft iedereen weleens een 'Oej'-dag, dan lijkt zijn leven te bestaan uit een opeenstapeling ervan. De onderhoudskar het speelplein oprijden, de afgeleefde schommel schilderen, een brandje blussen -

Annaert laat met zijn uitgekiende combinatie van goochelarij en clownerie de kinderen schateren, door de tragiek heen.

Eerder dan door mimetische 'kinderlijkheid' verbindt hij met zijn jonge publiek door 'kindsheid' - dat diep weggestoken deel van de volwassene dat stiekem een suikerwafel in zijn jaszak moffelt, dat enkel gaat schommelen wanneer niemand kijkt. Dan verschijnt er, vanuit het niets, een eerste rode clownsneus op zijn gezicht. Geïrriteerd rukt hij het ding af en werpt het bij het afval. De neuzen zullen zich echter hardnekkig blijven vastkleven aan zijn gezicht, alsof ze hem iets willen vertellen.

Het rauwe realisme van de afgeleefde speeltuin krijgt de glans van een warme, vreugdevolle thuisplek.

De korte scènes van OEJ - steeds hachelijke situaties vol fysieke humor - worden samengehouden door een heldere dramaturgie die van de herfst over de winter naar de lente voert. Elke scène wordt besloten met de projectie op de achterwand van een kort grafisch intermezzo dat de afloop van die clowneske situaties samenvat. Het achtergelaten katje dat de man met zoveel liefde uit het afval viste blijkt hij in deze animatie van Jacques T. Muela Kabeya bijvoorbeeld weer kwijt te raken - opgejaagd door een grote hond.

Intussen loopt het verschijnen van de rode clownsneuzen parallel met de toenemende manifestatie van een 'wereld achter de wereld', een magisch universum dat door zich de grauwe troosteloosheid heen wurmt. Steeds sterker wordt de speeltuin 'zijn' speeltuin, zijn mentale speelplek, die hij zich toe-eigent om er een alternatieve realiteit in te scheppen. De plek waar zijn verbeelding heerst. Met Kerstmis hangt hij lichtjes in de haag, het schommelpaard wordt zijn beste vriend, met restjes rondslingerende taart organiseert hij een 'verrassingsfeestje' voor zichzelf. Het rauwe realisme van de afgeleefde speeltuin krijgt de glans van een warme, meer vreugdevolle thuisplek - het volstaat enkel de rode clownsneus op te zetten.

Dat is natuurlijk van een hoog 'meisje met de zwavelstokjes'-gehalte. De illusie van een warm knetterend haardvuur voorkomt niet dat het meisje aan het eind van dit wrede sprookje domweg doodvriest. Het leven van deze onderhoudsman wordt er niet mooier op door simpelweg 'anders te gaan kijken' - dat zou al te gemakkelijk zijn. Het legt de verantwoordelijkheid van de omwenteling ook bij de *deplorable* zelf - en ontslaat de samenleving van de opdracht om hem beter te omkaderen. In de gesloten wereld die hij voor zichzelf creëert komt niemand binnen, reikt niemand een helpende hand. De transformerende kracht die het leven enigszins draaglijk maakt moet hij helemaal uit zichzelf putten.

De transformerende kracht die het leven draaglijk maakt moet hij wél uit zichzelf putten.

Maar je snapt het ook wel. D'Huyvetter wil deze drieplussers een verhaal van hoop vertellen, een verhaal waarin de uitzichtloosheid nooit oneindig is, en geluk - eindelijk wat genade - schuilt in het gemiauw van een teruggevonden katje. Waarin de poëzie volstaat om de wereld ook echt anders te zien - en wie weet, anders te maken. Dat is in maatschappelijk opzicht weinig ambitieus,

maar wel een heldere propositie, en ten diepste ontroerend.